

Oturum Başkanı (Erkan YARDIMCI, Rekabet Kurumu Grup Başkanı) - Sayın Başkanım, Rekabet Kurulunun değerli üyeleri, kıymetli konuklar, Rekabet Kurulunun çalışanları; Perşembe Konferanslarımızın beşincisinde yine bir araya geldik. Öncelikle herkese hoş geldiniz demek istiyorum.

Bu haftaki konuğumuz, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku öğretim görevlilerinden Doktor Sayın Ali ULUSOY.

Kendisi bize bugün Türk idare sistemi içerisinde Rekabet Kurumunun yerini anlatacak, bu konuda bir konferans sunacak.

Her zaman olduğu gibi, yaklaşık olarak bir saatlik bir konuşma süresi öngörüyoruz, bir 15 dakikalık tekrar ara vereceğiz.

Konuşmaya geçmeden konuşmacımızın bir kısa özgeçmişini takdim etmek istiyorum izninizle.

1968 yılında İçel'in Mut ilçesinde doğdu Doktor Ali ULUSOY. İlk ve orta okulu aynı yerde tamamladıktan sonra Bursa Işıklar Askerî Lisesi ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdi. Teğmen rütbesiyle yapmakta olduğu askerî hâkimlik stajını yarıda keserek 1991 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku kürsüsüne asistan, araştırma görevlisi oldu. 1993-1998 yılları arasında bulunduğu Fransa'da kamu hukuku alanında yüksek lisans ve kamu hizmetleri hukuku alanında doktora yaptı. Hâlen Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde idare hukuku öğretim görevlisidir.

Bugünkü konuyla yakından ilgili olarak, "Bağımsız İdarî Otoritelerinin Kararlarının İdarî Yargıda Denetimi, Bordeaux- 1994" konulu yüksek lisans tezi ve Danıştay dergisinin hâlen baskıda olan 100. sayısında yayınlanacak "Bağımsız İdarî Kurumlar" konulu bir makalesi bulunmaktadır.

Bunların dışında kamu hizmeti teorisi ve özellikle AB'nin kamu hizmeti kavramına yaklaşımı ve ayrıca laiklik ve türban sorunu konularında yazılı çalışmaları vardır.

Ali Bey, buyurun başlayabiliriz konferansımıza.

Dr. Ali ULUSOY- Teşekkürler Sayın Başkan. Konuyu dört ana başlık altında incelemeye çalışacağım.

Birinci başlık, bir bağımsız idarî kurum olarak Rekabet Kurumu.

Bu bağımsız idarî kurumlara ben bu ismi veriyorum ama, bağımsız idarî otoriteler veya özerk kurumlar veya regülasyon kurumları gibi isimler de kullanılmakta. Ben bu kurumlar için bağımsız idarî kurumlar deyimini kullanmayı daha uygun görüyorum.

İlk konu, Rekabet Kurumunu bu bağımsız idarî kurumlar teorisi çerçevesinde değerlendirmek.

İkinci başlık, Türk devlet organizasyonu, (devlet teşkilatlanması) içinde Rekabet Kurumunun konumlandırılması.

Üçüncü başlık, Rekabet Kurumunun anayasal konumu.

Son olarak da, Fransız Rekabet Konseyi'nin yapısı ve idarî teşkilât içindeki yeri hakkında kısa bir bilgi vermeye çalışacağım.

Bağımsız idarî kurumlar hakkında genel bilgi verirsek; teknolojinin de yardımıyla çok hızlı gelişen ve gittikçe karmaşıklaşan **iletişim, medya, rekabet, bankacılık ve finans** sektörü gibi alanların önem ve hassasiyeti nedeniyle siyasî iktidarın etkisinden arındırılması ihtiyacı bu tür kurumların doğmasının temel sebebidir.

Aslında Amerikan kaynaklı olan bu kurumlar, Amerikan federal sisteminde bir tür hizmet yönünden federalizm işlevi görmektedirler. Yani, hizmet alanlarıyla sınırlı olarak düzenleme ve organizasyon yapma, denetleme ve yaptırım uygulama gibi, bir anlamda o alandaki yasama, yürütme ve yargı işlevlerini tek başına üstlenmektedirler.

Federal sistemlerde geçerli olan bu özerklik mantığının üniter sistemlerde de aynen benimsenmesi doğal olarak mümkün olmayacaktır. Örneğin, Fransa tarafından bu kurumlar getirildiğinde, idarî rejim sistemine ve üniter yapıya adapte edilmeleri gerekmiş ve yürütme erkine dahil, fakat kendilerine özgü kuruluşlar olarak devlet organizasyonu içinde yerlerini almışlardır.

Bağımsız idarî kurumların en önemli iki özelliği; idarî açıdan **bağımsız** olmaları ve **regülasyon** işlevi görmeleridir.

İdarî bağımsızlıkları, hem organları, hem de işlemleri üzerinde tipik idarî denetim yetkilerinin bulunmaması anlamına gelir.

Regülasyon işlevi ise, belli bir faaliyete ilişkin olarak oyunun kurallarının belirlenmesi, yani **düzenleme** fonksiyonu ve bu kurallara riayetinin sağlanması, yani **denetim** fonksiyonunu içermektedir.

Bu işlevde hukuksal yöntemler olabildiğince az kullanılıp, ancak mutlaka gerekli olduğunda uygulanıp, örneğin deontolojik kuralların

hatırlatılması ve ekonomik yaptırımların gündeme getirilmesi gibi değişik ikna yöntemleri de tercih edilmektedir.

Bağımsız idarî kurumların başlıca olumlu yönleri, teknik bir uzmanlaşma gerektiren ve son yıllarda toplum hayatı için son derece önemli hâle gelen bu biraz önce saydığım hassas sektörlerde, siyasî beklenti ve kazançlardan soyutlanmış olarak tarafsız ve objektif şekilde faaliyet göstermeleri ve diğer yandan, bu alanlardaki teknik kapasiteleri sayesinde daha çabuk ve daha etkin müdahalede bulunabilmeleridir.

Fakat, bu kurumlara ilişkin **en önemli sakınca**, idare cihazının içinde siyasî iktidar tarafından denetlenemeyen bir kategorinin varlığından kaynaklanan meşruluk sorunudur.

Bilindiği gibi, idarenin siyasete tâbi olması, diğer bir deyimle atanmış memurların son tahlilde seçilmişler tarafından denetlenmesi, Max Weber'in öngördüğü anlamda modern parlamenter sistemin vazgeçilmez bir şartıdır. Bu bağlamda, klâsik anlamda bütün idarî birimlerin nihaî amiri, siyasî kimliği olan, yani halk tarafından seçilmiş hükûmet üyeleridir.

Bağımsız idarî kurumlar için ise, hükûmet tarafından yapılan ne organik bir denetim, örneğin üyelerinin görevden alınabilmesi, ne de işlevsel bir denetim, örneğin işlemlerinin geçerliliğinin izne tâbi tutulması veya iptal edilebilmesi söz konusu olmamaktadır. Bu durumda hükûmetin, bir kısım idarî faaliyetlere ilişkin olarak yasama önünde siyasî sorumluluğu bulunmamaktadır ve bu durumun temel demokratik ilkeler açısından sorun yarattığı açıktır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun uyarınca kurulan Rekabet Kurumu, yukarıda belirlediğimiz idarî bağımsızlık ve regülasyon işlevi görme şartlarını taşıdığı için tipik bir bağımsız idarî kurum olarak kabul edilebilir. Zira, kuruma esas özelliğini veren organ olan Rekabet Kurulu üyelerinin süreleri dolmadan siyasî iktidarca görevlerine son verilemediğine göre organik bağımsızlık gerçekleşmekte, idarî ve malî özerkliğe sahip ve görevini yaparken bağımsız olduğuna ve hiçbir organ, makam, merci ve kişi Kurumun nihaî kararını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremediğine göre -bunu 20. maddeden aynen aktarıyorum- işlevsel bağımsızlık konusunda da tereddüt bulunmamaktadır.

Kuruma ekonomik rekabet alanında verilen her türlü organizasyon, düzenleme ve denetim yetkileri de regülasyon işlevi bulunduğunun kanıtıdır.

Devlet organizasyonu içinde Rekabet Kurumu nasıl konumlandırılabilir?

Burada ilk akla gelen ya da çözümlenmesi gereken sorun; Rekabet Kurumunun yasama, yürütme ve yargı erklerine göre konumlandırılmasıdır.

Bu soruna ilişkin olarak ilk akla gelebilecek konu, Rekabet Kurumunun bu üç devlet erki yanında dördüncü bir erke dahil olarak düşünülebilir mi sorusudur.

Türk pozitif hukuku açısından böyle bir düşünceyi kabul etmek mümkün değildir. Çünkü, Anayasanın 8, 9 ve 10. maddelerinde devlet yetkilerinin neler olduğu sayılmış ve bu yetkiler yasama, yürütme ve yargıyla sınırlı tutulmuştur.

Bu konuda Fransa ile karşılaştırma olarak bir farklılıktan söz edilebilir, o da Fransa Anayasasında devlet erklerinin neler olduğu sayılmamıştır, sadece kuvvetler ayrılığından bahsedilmiştir. Bu yüzden bazı yazarlar, bu bağımsız idarî kurumların orada bu üç devlet erkinin dışında dördüncü bir kuvvet olarak düşünülebileceğini iddia etmişlerdir. Fakat, Türk Anayasası açısından böyle bir durumun kabul edilmesi, biraz önce de değindiğim gibi mümkün değildir.

Öyleyse, **Rekabet Kurumu Anayasanın benimsediği bu üç devlet erkinden hangisine dahildir**; ikinci olarak çözümlenmesi gereken sorun budur.

Rekabet Kurumunun yasama erkine dahil olmadığına kuşku yoktur. Asıl tartışılacak konu, kurumun **yargısal** veya **yarı yargısal** bir organ mı, yoksa **idarî** bir organ mı olduğudur.

Rekabet Kurumunun, pozitif hukukumuzda organik anlamda yürütme erkine dahil olarak düzenlendiği görülmektedir. 4054 Sayılı Kanun, Kurumun organik anlamda bir idarî kuruluş olduğunu açıkça belirtmemekle birlikte, çeşitli maddelerinde bu anlama gelen hükümlere yer vermektedir. Örneğin, 18. maddede, Kurumca verilen her türlü para cezasının idarî nitelikte olduğu açıkça belirtilmekte, yine 27. maddede, idarî para cezaları uygulamak kurulun görev ve yetkileri arasında sayılmaktadır.

Ayrıca, 55. maddede, Kurulun işlemlerine karşı süresi içinde yargı yoluna başvurulmazsa karar kesinleşir denilerek Kurulun bir yargı merciği olmadığı hüküm altına alınmış olmaktadır.

Diğer yandan, Anayasanın yargı erkine dahil organları ve yargıya ilişkin temel usul ve esaslarını düzenleyen üçüncü kısmın üçüncü bölümünü düzenleyen 138. maddesinde ve devamındaki maddelerde de yargı organları içinde Rekabet Kurumu sayılmamıştır.

Bu noktada şöyle bir soru akla gelebilir: **Rekabet Kurumunun yaptırım uygulamasında yargısal usullere benzer usuller uygulaması, yarı yargısal bir organ olduğu anlamına gelir mi?**

Bir kurumun hangi devlet erkine dahil olduğunun belirlenmesinde, üstlendiği faaliyetin maddî anlamdaki niteliğine bakarak karar verilmesini kabul etmek mümkün değildir. Zira, bilindiği gibi, yasama organının idarî fonksiyona giren faaliyetleri bulunmaktadır. Örneğin, Meclis Başkanının bir memur hakkında bir işlem yapması. Yine yargı organının yine idarî fonksiyonuna giren faaliyetlerde bulunmaktadır. Mahkemelerin yine memurlarla ilgili işlem yapması, orada çalışan memurlarla ilgili.

Organik açıdan ise, bir kurumun **yarı yargısal** veya **yarı idarî** olduğunu savunmak mümkün değildir.

Zira, bir kurum devlet teşkilâtlanması içinde ya yasama erkinin ya yürütme erkinin ya da yargı erkinin bir parçasıdır. Organik yönden bunların arasında bir yerde olması mümkün değildir.

Rekabet Kurumunun yaptırımlarında yargısal usuller benzeri usuller uygulamasının öngörülmüş olmasının nedeni, bana göre organik açıdan yarı yargısal bir kurum olmasından değil, uyguladığı idarî yaptırımın muhatabının, yani pasif süjesinin niteliğinden dolayıdır.

Idarî yaptırımlarda üç tür muhatap vardır; **kamu görevlileri**, **kamu hizmetlerinden yararlananlar** ve bunların dışında kalan **normal bireyler**.

Bunlara uygulanan denetim türleri de sırasıyla **disiplin**, yani **iç düzen denetimi**, **kamu hizmeti denetimi** ve **kolluk denetimidir**.

Bu muhatapların idareyle arasındaki hukuksal bağ ise iç düzen işlemlerinde, iç düzen denetimine tâbi kamu görevlilerinde en sıkı, kolluk denetimine tâbi normal bireylerde ise en gevşektir.

İşte bu pasif süjelere uygulanan idarî yaptırımlardaki yargısal usuller benzeri prosedürel güvenceler, yaptırma tâbi olanla yaptırım uygulayan arasındaki hukuksal bağın derecesiyle ters orantılıdır. Bu durumda, sadece kolluk denetimine tâbi olan normal bireylere uygulanan idarî yaptırımlar da yargısal usullere en yakın usuller uygulanması gerekir. Ve Rekabet Kurumu esas olarak sadece normalde kolluk denetimine tâbi

özel şahıslara yaptırım uyguladığı için, bu tip usuller uygulamasının nedeni ve temeli de budur. Yoksa, bu Rekabet Kurumunun yarı yargısal bir kurum olduğunun bir kanıtı değildir.

Sonuçta, Rekabet Kurumu Türk devlet yapılanması içinde yürütme erkine dahildir ve idare cihazının bir parçasıdır.

İkinci konu, Türk idarî teşkilâtlanması içinde Rekabet Kurumunun nasıl konumlandırılacağıdır, yani idarî cihazın bir parçası olarak tespit ettikten sonra bu idarî cihaz içinde Rekabet Kurumu nasıl konumlandırılacaktır?

Bu noktada birinci sorun, Rekabet Kurumunun idare içinde merkezî yönetim-yerinden yönetim ayrımına göre konumlandırılması konusudur.

Pozitif hukukumuzda düzenlendiği şekliyle, Rekabet Kurumu merkezî yönetim kuruluşlarının temel özelliklerinden hiçbirini taşımamakta, yerinden yönetim kuruluşlarının ise tüm esas ve özelliklerini taşımaktadır. Zira Kurum kamu tüzel kişiliğine haiz bulunmakta ve ayrıca organik ve işlevsel açıdan merkezî yönetime göre özerk bir yapı taşımaktadır.

Diğer yandan, idarî yapılanmada merkezî yönetim kuruluşları ve yerinden yönetim kuruluşları dışında bir yapılanma öngörmeyen Anayasanın 123. madde hükmü karşısında, pozitif hukukumuz açısından başka bir görüşü savunmak mümkün görünmemektedir.

Peki, **Rekabet Kurumunun yerinden yönetim kuruluşları içindeki ayrımına göre konumlandırılması** nasıl olacaktır? Yani, yerinden yönetim kuruluşu olduğu bu şekilde tespit edildikten sonra bu yerinden yönetim kuruluşları içindeki yeri ne olabilir?

Bilindiği gibi, yerinden yönetim kuruluşları **yerel yönetimler** ve **hizmet yerinden yönetim kuruluşları** olarak ikiye ayrılmaktadır. Rekabet Kurumunu yerel yönetimlere dahil edemeyeceğimize göre, burada tartışılması gereken, bu Kurumun bir hizmet yerinden yönetim hizmet kuruluşu olarak mı kabul edileceği, yoksa **yerinden yönetim kuruluşları içinde oluşturulacak üçüncü bir kategoriye** mi sokulacağıdır.

Hem hizmet yerinden yönetim kuruluşları, hem de Rekabet Kurumunun da dahil olduğu bağımsız idarî kurumlar teknik bir uzmanlaşma gerektiren alanlarda faaliyet göstermek üzere kurulmuş ve bu yönüyle devlet tüzel kişiliğinin dışında bir örgütlenmeye ihtiyaç gösteren ve bu anlamda belirli bir özerkliğe sahip kurumlardır. Fakat, bu iki idarî yapı

kategorisi arasında bu **özerkliğin derecesi** ve **işlemlerinin niteliği** açılarından önemli farklar bulunmaktadır.

Bağımsız idarî kurumlar regülasyon işlevi yerine getirirken, yani belli bir faaliyete ilişkin olarak o faaliyeti bizzat üstlenme yerine, gerektiğinde organize etme ve denetleme yaparken, hizmet yerinden yönetim kuruluşlarında görevlendirildikleri alana ilişkin olarak, esas olarak bizzat üstlenme söz konusu olmaktadır. Ayrıca, birincilerin işlevinde denetim unsuru daha ön plândayken, ikinciler de bizzat hizmet üretmek daha ağırlıklıdır.

Bu iki kategori arasında özerkliklerinin derecesi açısından da önemli farklar bulunmaktadır.

Organların bağımsızlığı konusunda, örneğin Rekabet Kurulu üyelerinin bazı somut istisnalar dışında süreleri dolmadan görevden alınmaları mümkün değilken, hizmet yerinden yönetim kuruluşlarında, İktisadî Devlet Teşekkülleri ve diğer kamu kurumları- özellikle üst düzey yöneticilerin, hükûmetlerin siyasî trendine göre değiştirilmesi ülkemiz uygulamasında olağan bir durum hâline gelmiştir.

İşlemler açısından da, hizmet yerinden yönetim kuruluşları için merkezî yönetimin işlemin geçerliliğini izne veya onamaya tâbi tutma gibi tipik vesayet yetkileri mümkün olmaktadır. Oysa, örneğin Rekabet Kurumunun işlemleri üstünde böyle bir idarî denetim söz konusu değildir.

Bu durumda **Rekabet Kurumunun, yerinden yönetim kuruluşları içinde hizmet yerinden yönetim kuruluşları kategorisine dahil olmayıp ayrı bir kategori, yani bağımsız idarî kurumlar kategorisi içinde sınıflandırılması yerinde olacaktır.**

Rekabet Kurumunun anayasal konumuna gelince; Burada ele alınması gereken iki sorun var. Birincisi, **Rekabet Kurumunun yapısının ve görevlerinin anayasal bir dayanağı var mı?** İkinci sorun da, **Anayasadaki idarenin bütünlüğü ilkesi karşısında Rekabet Kurumunun özerkliğinin değerlendirilmesi** konusu.

Bilindiği gibi, Rekabet Kurumu yasayla kurulmuştur ve bu Kurum hakkında Anayasada herhangi bir hüküm mevcut değildir. Bu noktada akla, Rekabet Kurumunu ortadan kaldıran, yani lağveden veya yapısında değişiklik yapan, örneğin Kurul üyelerinin güvencelerini kaldırarak veya zayıflatan veya işlemleri üzerine geçerliliğini ilgili bakanın onamasına tâbi tutma gibi vesayet yetkileri getiren veya işlevi konusunda kısıtlamalar getiren, örneğin bilgi isteme ve yerinde inceleme yetkilerinde bir kısıtlama

getiren bir kanun hükmünün Anayasaya aykırı olup olmayacağı sorusu akla gelebilir.

Anayasanın 167. maddesi rekabet kavramından bahsetmemekle birlikte, devletin piyasalarda fiilî veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşmeyi ve kartelleşmeyi önleyeceğini ve para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alacağını hüküm altına almaktadır.

Yine Anayasanın 172. maddesi, devletin tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirleri alacağını öngörmüştür.

Bu hükümlerden hareketle, **Anayasanın, Rekabet Kurumunun varlığı ve yapısı açısından herhangi bir güvence getirmediği, fakat işlevi açısından böyle bir güvencenin varlığının savunulabileceği söylenebilir.** Zira, bahsedilen anayasal hükümlerde, ekonominin ve ekonomik aktörler arasında sağlıklı bir rekabet ortamının sağlanması devlete görev olarak verilmekle birlikte bu görevin hangi yöntem tercih edilerek yapılacağı, yani hangi tür bir idarî organizasyonla yerine getirileceği belirlenmemiş ve dolayısıyla bu konuda yasa koyucuya ve yürütmeye bir takdir yetkisi tanınmıştır. Diğer bir deyimle, siyasî iktidar bu görevi isterse şu andaki gibi özerk bir organla yerine getirir, isterse doğrudan merkezî idareye bağlı bir kuruluş veya bir bakanlığın veya Başbakanlığın bir birimi hâlinde örgütlenir.

Fakat, siyasî iktidarın bu görevin gereği gibi yerine getirilmesini imkânsız hâle getiren veya zorlaştıran bir düzenlemesi, örneğin hâkim durumun kötüye kullanılmasını yasaklayan yasa hükmünün yürürlükten kaldırılması; Anayasanın sözü edilen bu 167 ve 172. maddelerine aykırı olacaktır. Çünkü, Rekabet Kurumunun **işlevi**, bana göre Anayasa tarafından güvence altına alınmaktadır.

İkinci sorun, **Rekabet Kurumunun anayasal konumuna ilişkin olarak, Anayasadaki idarenin bütünlüğü ilkesi açısından Rekabet Kurumunun idarî özerkliğinin değerlendirilmesi.**

Anayasanın 123. maddesi 1'inci fıkrasında, idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu öngörülerek **idarenin bütünlüğü ilkesine** yer verilmiştir. Bu bütünlüğün sağlanması için, yürütme organının en tepesinden başlayarak diğer tüm idarî birimler üzerinde idarî bir denetim mekanizmasının bulunmasının gerektiği açıktır. Bu noktada Rekabet Kurumu ve diğer bağımsız idarî kurumlar açısından sorun, bunlar üzerinde tipik idarî denetim yetkilerin bulunmamasının idarenin bütünlüğü ilkesinin

çığnendiği anlamına gelip gelmeyeceğidir. Bu sorunun pratik açıdan oldukça önemli bir sonucu da vardır. Çünkü, eğer idarenin bütünlüğü ilkesiyle çelişme sonucuna varılırsa, bu kurumları düzenleyen yasalardaki organlar ve işlevler konusundaki bağımsızlığa ilişkin hükümlerin Anayasaya aykırı olacağı düşünülebilir.

Anayasanın idarenin bütünlüğü ilkesini gerçekleştirecek, idarî denetimin **hiyerarşi denetimi, vesayet denetimi ve diğer idarî denetim yolları** olarak üç türlü düzenlediği söylenebilir. Örneğin, hiyerarşi denetimi, merkezî yönetim organları içindeki bir denetim, vesayet denetimi yerel yönetimler için Anayasada öngörülmüş bir denetim. Diğer idarî denetim yolları da, bu ikisine girmeyen, fakat Anayasada belirtilen, örneğin yüksek öğretim kurumları, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları açısından öngörülen denetim türleridir.

Bu **üçüncü idarî denetim yönteminin**, yani diğer idarî denetim yolları olarak isimlendirebileceğimiz bu yöntemin içeriği Anayasada tam olarak belirlenmemekle birlikte, tipik hiyerarşik ve vesayet yetkilerine girmeyen, fakat kanunla yürütme organına verilen ve herhangi bir idarî birimin denetimi sonucunu doğuracak yetkilerin bu kapsama gireceği düşünülebilir.

Rekabet Kurumunu düzenleyen kanun da, aslında bize göre bu sonucu doğuracak bir hüküm içermektedir. 4054 Sayılı Kanununun 20. maddesinin 2'nci fıkrasında **Sanayi ve Ticaret Bakanlığı**, Rekabet Kurumunun **“ilişkili”** merkezî yönetim birimi olarak düzenlenmiştir. Bu ilişkinin, adı geçen bakanlığa, Rekabet Kurumunun hukuka aykırı gördüğü işlemlerinin iptali için, ayrıca özel bir menfaat koşulu aranmadan idarî yargıya başvurma yetkisini kapsadığı bana göre kabul edilmelidir. Bakanlığın böyle bir yetkisinin varlığının kabul edilmemesi, bu kurum için kanunla ilişkili bir bakanlığın belirlenmiş olmasının hiçbir anlamının ve pratik faydasının bulunmaması sonucunu doğuracağı gibi, Anayasadaki idarenin bütünlüğü ilkesi açısından da sorun yaratacaktır.

Söz konusu ilişkinin bu şekilde yorumlanmasının bir diğer pratik faydası da, idarenin faaliyetlerinden dolayı, konuşmamın başında da belirttiğim idarenin faaliyetlerinden dolayı yasama organı önünde siyasî sorumluluğu olan hükûmete dahil bir bakanlığın Rekabet Kurumunun kararlarının denetimine ilişkin böyle bir yetkisinin, bu tür kurumların faaliyetlerinin siyasî sorumluluk içine alınamamasından kaynaklanan meşruluk sorununu da kısmen de olsa çözümlenmiş olacaktır.

Şimdi, biraz hızlı mı gittim bilmiyorum ama, son olarak, idarî sistem içindeki yeri ve yapısı açısından **Fransız Rekabet Konseyi** hakkında kısa bir bilgi vermeye çalışacağım.

Size sunulan, daha önce benim gönderdiğim plânda Rekabet Kurumu kararlarının yargısal denetimi konusundan da bahsedeceğimi belirtmiştim. Fakat, bu konu çok geniş bir konu olduğu için, bu konunun ayrı bir konferans konusu olabileceğini düşündüm. Yine de, bu konuyla ilgili ayrıca soru olursa sorular kısmında yanıtlamaya çalışırım.

Fransa'da Rekabet Konseyi, 1986 tarihli Fiyat ve Rekabet Serbestisi Hakkında Kanunla kurulmuştur.

Konsey, altı yıl için, ekonomiden sorumlu bakanın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu Kararnamesiyle atanan 17 üyeden oluşmaktadır.

Üyeler yeniden seçilebilirler.

Bu 17 üyeden **sekizi** emekli veya hâlen görevdeki yargı organı mensupları arasından, ki bu Danıştay, Yargıtay, Sayıştay ve ilk derece mahkemesi üyeleri olabilir, dört üye ekonomi alanında uzmanlaşmış kişiler arasından, beş üye ise üretim, dağıtım, ticaret, hizmet ve serbest meslek erbabı arasından seçilir.

Ekonomi alanında uzmanlaşmış dört üye, ilk gruptaki sekiz üyenin, yani yargıdan gelen sekiz üyenin her birinin göstereceği birer aday arasından, yani toplam sekiz aday arasından seçilir.

Ekonomiden sorumlu bakan tarafından Konsey nezdinde bir hükûmet komiseri atanır.

Konseyin tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Bütçesi ise, yine ekonomiden sorumlu bakanlığın bütçesi içinde değerlendirilmektedir.

Konseyin üyeleri ve kararları üzerinde Hükûmetin herhangi bir doğrudan denetim yetkisi bulunmamaktadır.

Konsey kararlarına karşı, Türk Rekabet Kurumundan farklı olarak, adli yargıda, Paris İstinaf Mahkemesinde, tebliğden itibaren 10 gün içinde dava açılabilir. Mahkeme, 1 ay içinde başvuruyu sonuçlandırmak zorundadır.

Fransız Anayasa Konseyi, Rekabet Konseyinin idarî bir organ olduğu hâlde, kararlarının denetiminin adli yargıya verilmesini Anayasaya aykırı bulmamıştır(1987 yılındaki kararıyla).

Konseye 1997 yılında 81, 1998 yılında 107 başvuru yapılmış ve değerlendirmeye alınmıştır.

İdarî sistem içindeki yeri açısından, biraz önce bahsettiğim gibi, tüzelkişiliği olmadığı için ve merkezî idare biriminin bir parçası gibi düşünülebileceği için; diğer taraftan da idarî özerkliği olduğu için, Fransız Rekabet Konseyinin, idarî sistem içinde yerinden yönetim ve merkezî yönetim organları yanında ve bunlar arasında üçüncü bir kategori oluşturduğu kabul edilebilir.

Benim sunuşum şimdilik bu kadar. Beni dinlediğiniz için teşekkürler.

Oturum Başkanı- Çok yorulmadığınızı tahmin ediyorum ama, gelenek olduğu üzere, alışıldığı üzere yine bir 15 dakikalık ara verelim. Çeyrek kala diyelim; 5'e çeyrek kala tekrar buluşmak üzere.

-...bakımından anayasal bir güvence var... Peki, işlevi bakımından olan bir güvenceden geniş yararlanamaz mı?

Dr. Ali ULUSOY- Tabîî yorumlanabilir. Yorum konusu, yargıda çok çetrefilli bir konu. Anayasa Mahkemesi kararlarını denetleyen, biliyorsunuz bizim hukukumuzda hiçbir organ yok. Anayasa Mahkemesi, önüne gelen bir davada istediği yorumu yapabilir. Fakat, Anayasa ve kanun hükümlerinin olabildiğince lâfzî yorumlanması, her hâlde daha uygun. Çünkü diğer türlü, objektif bir kriter söz konusu olmayacak.

(Bu arada özür dilerim; çünkü sunuş, sanıyorum biraz hızlı oldu. Bu konuda bazı eleştiriler aldım; takip etmekte zorlandığımı söyleyenler oldu. Bu tür toplantılarda çok fazla tecrübem olmamasını da dikkate alarak, bu konuda beni mazur görmenizi istiyorum. Bu konuyla özel olarak ilgilenenler varsa, zaten elimde yazılı bir metin var; çok kısa bir süre içinde kuruma o metni ulaştıracağım; her hâlde çoğaltılması mümkün olur.)

Tebliğde de bahsettiğim gibi, Anayasanın ilgili maddelerinde; (167 ve 172.) sadece Rekabet Kurumunun **işlevi** güvence altına alınıyor. Yani, devletin, rekabeti korumak, düzenlemek, tekelleşmeyi önlemek, tüketiciyi korumak gibi bir görevi olduğu söyleniyor; fakat, bu görevin ne şekilde yerine getirileceği, yani ne tür bir organizasyonla yerine getirileceği Anasayada belirlenmiyor. Doğal olarak, yasa koyucunun bu konuda bir takdir yetkisi olduğu söylenebilir.

Ben prensip olarak, yargı organlarının, bir yasa hükmünü, bir Anayasa hükmünü yorumlarken çok geniş yorumlaması taraftarı değilim; çünkü, o zaman keyfiliğe giden bir yol açılmış oluyor.

Bu açıdan yaklaşılnca; olabildiğince pozitivist kalınması taraftarı olduğum için, Rekabet Kurumunun yapısı konusunda Anayasanın bir güvence getirmediğini düşünüyorum.

Oturum Başkanı- Evet, Mutlu.

İlmutluhan SELÇUK- İlmutluhan SELÇUK; Rekabet Uzman Yardımcısı. Öncelikle, ben de hoş geldiniz demek istiyorum uzman yardımcısı arkadaşlarım adına.

Bu, şu anda yapmış olduğumuz konuşmanın bence... faydasıyla ilgili olarak yapacağı etkisi de iyi olacak; o takdirde elimizdeki metni de alırsak.

Şimdi benim sormak istediğim bizim ikinci mevzuatımızla ilgili; ikinci mevzuatımızın hukukî konumuyla ilgili.

Şimdi, öncelikle hepimiz biliyoruz, bizim Kanunumuzun esas maddeleri olan 4'üncü, 5'inci, 6'ncı, 7'nci maddeler ve 8'inci madde, esas olarak, Avrupa Topluluğu'ndan çeviri diyebiliriz veya Avrupa Topluluğuyla ilgili bir düzenleme. Roma Anlaşmasının 85, şimdi 81 ve devamı maddeleri esas alınarak hazırlandı.

Fakat, bunun yanı sıra, rekabet hukuku konusunda sadece uygulanan kurallar; gerek Avrupa Topluluğunda, gerekse bizde ne Roma Anlaşmasında yazılan hükümlerle sınırlı, -veya uygulanan kuralların nasıl uygulanacağı- ne Roma Anlaşmasıyla sınırlı, ne de bizde bu kanunla sınırlı.

Şimdi, bizim "mehaz" dediğimiz Roma Anlaşmasına dayanılarak çıkarılmış Avrupa Topluluğunda regülasyonlar var veya "regulation" dediğimiz; Türkçeye çevrildiği zaman "tüzük" olarak ifade edebildiğimiz ikinci mevzuatlar var. Fakat, Avrupa Topluluğunda bu ikinci mevzuat, "regulation" dediğimiz mevzuat, Topluluk ülkelerinde doğrudan uygulanabilirlik gücüne sahip ve ilgili konuda düzenlemelerin esasını veya uygulanacakların esasını belirten hükümler içeriyor.

Dr. Ali ULUSOY- Hatta kanunun üstünde sayılıyor üye ülkelerde.

İlmutluhan SELÇUK- Ben çok fazla şey yapmak istemiyorum; doğrudan konuya gireyim, başka arkadaşlara da vakit kalsın.

Ancak, bizdeki ikinci düzenleme; biraz önce pozitivist bakış açınızı da göz önünde bulundurarak, bizdeki hukukî düzenlemede ikinci mevzuatımız; Rekabet Kurulunun düzenleyici organı olarak ikinci mevzuatı tebliğ.

Şimdi, tebliğin bizim hukuk sistemimizdeki yeri, aslında bayağı aşağılarda. Bir tüzük var, vesaire kanunlar, vesaire vesaire.

Şimdi, Avrupa Topluluğundaki bu regülasyonları, regulation'ın etkin durumunu da göz önüne alarak, bizim hukuk sistemimizde Rekabet Kurulunun, kanunun kendisine verdiği yetkilere dayanarak çıkardığı tebliğlerin hukuk sistemimiz içindeki yeri ve mahkemelerce bir dosya incelenirken nelerin göz önünde bulundurulmasını veya mevzuatın isminin "tebliğ" olmasından dolayı çıkabilecek sorunları sizin bakış açınızla ele alabilir miyiz?

Dr. Ali ULUSOY- Şimdi, bana göre Rekabet Kurumunun çıkardığı tebliğlerle, Avrupa Birliği organlarının çıkardığı düzenlemeleri, aynı kefeye koymak mümkün değil. Şöyle ki: Bizim açımızdan tabii ki onların geçerliliği yok; çünkü Avrupa Birliği'ne üye değiliz. Böyle bir düzenlemenin yapılması pratik bir ihtiyaçtan doğmuş. Çünkü; her üye ülkenin kendi mevzuatı var, kanunları var, diğer düzenleyici işlemleri var; Avrupa Birliği organları da, bu Roma Anlaşmasının, kurucu anlaşmanın hükümleri dışında, bazı düzenlemelere ihtiyaç duyuyorlar ve bunu da kanun isminde ya da kanun gibi bir düzenleyici işlem yapmaları mümkün değil. Avrupa Birliği organlarının kanun yapma gibi bir yetkisi yok.

Sırf böyle bir pratik ihtiyaçtan doğmuş konu bunlar. Yani, Avrupa Birliği organları düzenleme yapıyorlar.

Aslında buradaki sorun, Avrupa Birliği'yle üye ülkeler arasındaki konumlandırmanın tam belli olmaması. Avrupa Birliği, tam bir federal devlet değil; yani, Avrupa Birliği federal devlet, üye ülkeler federe devlet gibi bir statüde değiller. Tam bir üniter yapı da değil. Diğer yandan; bizim Avrupa Konseyine üye olduğumuz gibi, çok da gevşek bir yapı da değil. Bunların arasında bir yerde Avrupa Birliği'yle üye ülkelerin konumu.

Bu yüzden, bu sorundan kaynaklanan ve pratik faydası olan işlemler bunlar. Aslında bunları, Avrupa Birliği organlarının yasaları gibi düşünebiliriz. Ve biraz önce de bahsettiğim gibi, üye ülkeler iç hukukunda

bunların yasa üstünde olduğu kabul ediliyor. Ki, bunu en kabul etmeyen, (üniter yapı çok güçlü olduğu için) Fransa'da bile, idarî yargı organları (Fransa Danıştay) da bunu bu şekilde kabul etti; Nicolo Kararından sonra.

Artık bu tür düzenlemeler bir kanun hükmü gibi, hatta kanun hükmünün üstünde; kanunla anayasa arasında bir yerde düşünülüyor.

Rekabet Kurumunun tebliğleri ise, bir idarî birim olduğundan biraz önce bahsettim; tipik idarî düzenleyici işlem olarak düşünülebilir ve yönetmeliklere eşdeğerde.

Türk hukukunda, idare hukukunda, idarî düzenleyici işlemlerin konumu neyse, bunların konumu da bana göre o. Bunların üstünde; işte kanunlara eşdeğer ya da bu anlama gelebilecek bir hukuksal gücü olduğunu düşünmüyorum bu tür tebliğlerin.

İlmutluhan SELÇUK- Ben, izin verirsiniz sorumu biraz daha açmak istiyorum.

Şimdi, Avrupa Topluluğu'nda bu ikinci düzenlemelerin ismi "regulation" olarak geçiyor ve yeterli etkiye de sahip.

Şimdi, bizim hukuk sistemimizde, kanundan sonra gelen bu bizim "mevzuat" dediğimiz ikinci mevzuat, tüzük. Ancak, tüzükleri çıkaran kişiler arasında biz yer almıyoruz.

Dr. Ali ULUSOY- Bakanlar Kurulu.

İlmutluhan SELÇUK- Bakanlar Kurulu yer alıyor. Ancak, kanunda da çok ilginç bir ifade var. Kanunun nasıl uygulanacağına dair düzenleme yapma yetkisi Kurula verilmiş. Böyle bir kanunun nasıl uygulanacağını, yani bir tüzük ile bir düzenleme yapma yetkisi Kurula verilmiş.

Dolayısıyla, benim düşündüğüm şey şu: Rekabet Kurulunun tebliğlerinden kaynaklanan, tebliğlerin uygulanmasından kaynaklanan bir durum, mahkemenin önüne intikal ettiği zaman, mahkemeler bunu nasıl ele alacak? Yani, tüm bu sistemimiz içinde kanunun uygulanmasını gösterecek hep tüzük olarak ve Bakanlar Kuruluna yetki verilmiş. Ancak, idarî sistemden çok farklı olarak Rekabet Kanununda, kanunun uygulanmasını gösterecek düzenleme yapma yetkisi Rekabet Kuruluna verilmiş.

Bir dava konusu olduğu zaman bu işten kaynaklanan herhangi bir durum; mahkemeler bu konuya nasıl bakacak?...

Dr. Ali ULUSOY- Sanıyorum anladım soruyu. Aslında soruyu şöyle basitleştirmek gerekiyor bana göre. Burada her şey şunda düğümleniyor: Bildiğiniz gibi, Rekabet Kurulu kararlarına karşı ilk derece mahkemesi olarak Danıştay görevli. Danıştay, Kurul kararlarını nasıl denetleyecek? Yani, sıradan bir idarî birimin idarî kararı gibi mi denetleyecek, yoksa Rekabet Kurumunu özel statülü bir idare organı olarak düşünüp, ona göre mi denetleyecek?

Şimdi, tebliğ de Kurumun bir iradesi olduğu için, herhangi bir ceza verme işlemi; işte yaptırım uygulama işlemiyle tebliğ arasında o anlamda bir fark yok, ikisi de Kurumun iradesini yansıtan bir hukuksal işlem.

Buradaki sorun; demin de bahsettiğim gibi, Danıştay, Rekabet Kurumu kararlarını nasıl denetleyecek? Yani, çok sıkı mı denetleyecek, yoksa sadece şekil yönünden denetim yapıp, esas yönden denetimi yapmayacak mı ya da çok kısıtlı mı yapacak? Bunun belirlenmesi çok önemli. Bu konuda henüz çok fazla karar yok biliyorsunuz; hatta benim öğrendiğime göre Danıştayda, herhangi bir Rekabet Kurumu kararına karşı sonuçlanmış bir dava yok. Biraz önce arada da bahsetmiştim birkaç kişiye. Fakat, bir-iki yürütmeyi durdurma kararı var Danıştayın bu konuda. Örneğin; Futbol Federasyonu ile ilgili hepimiz biliyorsunuz sanıyorum; Futbol Federasyonunun Cine5'le ilgili kararında, 10. Daire Yürütmeyi durdurma kararı verdi. Fakat, İdarî Dava Daireleri Genel Kurulunda bu yürütmeyi durdurma kararı, kısmen bozuldu. Danıştay şöyle dedi: "Hâkim durumun kötüye kullanılmasının ne olduğunu belirleme yetkisi Rekabet Kurumundur; bu konudaki tek otorite Rekabet Kuruludur." Bu yüzden, "Asliye Ticaret Mahkemesinin bu konuyu düzenlemesi ya da bu konuda karar vermesi mümkün değildir" sonucuna varan bir kararı var.

Aslında bu, bana göre önemli bir işaret. O İdarî Dava Daireleri Genel Kurulu kararında, Rekabet Kurumunun o konuda; yani hâkim durumun kötüye kullanılmasında, hangi davranışın hâkim durumun kötüye kullanılması olduğuna verdiği kararı Danıştay denetlememiş. Yani, "Bu konuda tek otorite Rekabet Kurumudur" demiş ve içeriğine girmemiş, esasına girmemiş.

Hatta bazı ayrışık oylar var. O ayrışık oylarda "bunun içeriğine girilmesi; 3 dakikalık haber amaçlı maç yayını yapılmasının ve bunun değişik fiyatlarda televizyon istasyonlarına satılmasının; her istasyona

değişik fiyata satılmasının hâkim durumu kötüye kullanma olacağını belirten Rekabet Kurumu kararının esasına gidilip, denetlenmesi gerektiği" yönünde ayrışık oylar var; fakat Danıştay İdarî Dava Genel Kurulu bunu kabul etmemiş. Yani, bu karardan Danıştayın, Rekabet Kurumunu bu konuda uzman bir otorite, uzman bir kurum olarak gördüğü ve esas yönünden kararlarını denetlemekte çok da istekli olmayacağı sonucuna varılabilir. Fakat, dediğim gibi, henüz bu konuda çok kesin konuşmak için yeterli karar yok Danıştayda.

Mehmet Ruşen GÜLTEKİN - Mehmet Ruşen GÜLTEKİN, Adalet Bakanlığı; hâkim.

Her şeyden önce ben sunuşunuz için çok teşekkür ediyorum. Öyle sanıyorum ki, pek öyle tecrübesizlik örneği göstermeyecek derecede başarılı bir sunuştu; teşekkür ediyorum.

Bunun yanı sıra, bu 2'nci bölümün 3'üncü başlığı altında, Rekabet Kurumunun anayasal konumu hakkında bir şey diyeceğim.

Birincisi; Anayasanın 167 ve 172. maddelerine göre belli ki, tam olarak Rekabet Kurumunu ruhundan çıkartıyoruz Anayasanın; yani lafız olarak Rekabet Kurumunun tam bir güvencesini sağlamıyor. Bunu biraz açabilirsek memnun olacağız bu anlamda. Birinci bu.

İkincisi; idarenin bütünlüğü içindeki yeri nedir? Yine Anayasanın 123. maddesine göre. Ve buradaki denetim sistemleri içerisindeki rekabetin yeri?

Bir de; daha belki özel olarak en son benim izlediğim kadarıyla, Rekabet Kurulunun bu kredi kartlarıyla ilgili bir soruşturma açarak; meselâ Komisyon olurunun uygulanmasına engel olmak şeklinde. Bu soruşturma tamamlanıp, Rekabet Kurulu tarafından bunun engellenmesi söz konusu olmaz. Bir nevi müeyyide olarak düşünürseniz, bunun uygulanması nasıl olacak ve bunun sonuçları ne olabilir? Yani, "Buna aykırı davrananların durumu ne olacaktır?" şeklinde bir sorum olacak.

Çok teşekkür ediyorum.

Dr. Ali ULUSOY- Sağolun. Şimdi, 3'üncü soruya ilişkin olarak; tabî bu, konunun biraz dışında kalıyor. Yani, tipik rekabet hukuku sorusu olduğu için, bu konuda kendimi çok da yetkili hissetmiyorum açıkçası. Fakat, özellikle bu anayasal konumu açısından şöyle yardımcı olayım.

Tebliğde de bahsettiğim gibi, bunu ikiye ayırmak lâzım; yani Rekabet Kurumunun anayasal konumunu ikiye ayırmak lâzım.

Birincisi; Rekabet Kurumunun yapısını veya varlığını değiştiren, Rekabet Kurumunu ortadan kaldıran bir kanun. Şu andaki durumda üyeler, istisnâî durumlar haricinde, görevlerinden alınamıyorlar; üyelerin bu güvencelerinin ortadan kaldıran bir kanun Anayasaya aykırı olur mu? Siyasî iktidarla herhangi bir konuda çatışabilir Rekabet Kurulu; bu, çok normal bir şey. Ve siyasî iktidar da, diyelim ki, kanun değişikliği yapıp; örneğin, üyelerinin güvencesini ortadan kaldırmaya çalışabilir bir kanunla.

İşte, birinci sorun; böyle bir kanun anayasaya aykırı olabilir mi?

İkinci sorun da; Rekabet Kurumuna verilmiş görevler var kanunla; serbest rekabeti sınırlayan engelleri ortadan kaldırmak ya da engellemeye çalışmak ya da serbest rekabeti sağlamaya çalışmak ya da rekabeti bozucu davranışlara müeyyide uygulamak.

Şimdi bu işlevine zarar verecek bir kanun hükmü, örneğin; hâkim durumu kötüye kullanmak veya kartelleşmeyi, tekelleşmeyi önleyici hükümlerinde değişiklik yapan bir kanun Anayasaya aykırı olur mu?

Benim düşünceme göre; Rekabet Kurumunun bu yapısı Anayasa tarafından korunmuyor. Ama, Anayasa değiştirilir, yeni bir hüküm konulur; bu bağımsız idare otoritelerle ilgili hüküm konursa, tabî o farklı bir durum olur. Ama, şu andaki pozitif hukukumuzda, bana göre Rekabet Kurumunun yapısı Anayasa tarafından korunmuş değil. Dediğim gibi, bu siyasî iktidarın takdirinde. Tamam; rekabeti korumak devlete görev olarak verilmiş ama, bunu siyasî iktidar isterse, bir bakanlık bünyesinde merkez idare teşkilâtı olarak; yani hiyerarşik denetime tâbi görevlileri tarafından yaptırabilir.

Dediğim gibi, bu yapısı konusunda Anayasanın, Rekabet Kurumunu koruduğunu ben sanmıyorum. Ama, işlevi konusunda, dediğim gibi koruyor. Çünkü; Anayasanın verdiği bu işlevi imkânsız hâle getirecek veya zorlaştıracak herhangi bir kanun hükmü, bana göre Anayasaya aykırı olur.

Mehmet Ruşen GÜLTEKİN - Teşekkür ediyorum. Yani, bu sonucu almak için sormuştum. Yani, Anayasanın korumadığı gerçeği açık.

Dr. Ali ULUSOY- Yani, kurumun yapısını Anayasanın koruduğu, bana göre söylenemez. Ama, dediğim gibi, buradaki kabul edeceğimiz yoruma göre değişen bir şey.

Bizde yargı organları genelde kanunları ve Anayasa maddelerini çok geniş yorumlamayı çok seviyorlar ve bizim, Anayasa Mahkemesinin şu ana kadarki içtihat yapısında böyle bir şey mümkün olabilir. Yani, ben şunu söylemiyorum: "Bizim şu andaki Anayasa Mahkemesi, Rekabet Kurumunun yapısını değiştiren bir kanun hükmünü kesinlikle Anayasaya aykırı bulmaz" demiyorum. Ama, bana göre bulmamalı.

Mehmet Ruşen GÜLTEKİN - Hukuk açısından şu anda...

Dr. Ali ULUSOY- Ben burada bana göre pozitif hukuk açısından olması gerekeni söylüyorum.

Kerem TOMUR- Uzman Yardımcısı Kerem TOMUR. Ben daha önce geçtiğimiz aylarda Ejder YILMAZ Hocamızın, sizinki gibi bir sunuşuna katılmıştım. Orada kendisi bizim Kurumu yarı yargısal bir kurum olarak tanımlamıştı. Gerekçelerinden birisi de; mesela, bu savunma prosedürüne Türk Memurin Muhakematı Kanununda atıfta bulunması ve benzeri şeylerdi.

Şimdi siz yarı idarî bir kurum olarak tanımladınız kurumu.

Dr. Ali ULUSOY- Hayır, idarî bir kurum olarak tanımladım.

Kerem TOMUR- İdarî olarak; pardon.

Ben özellikle şunu sormak istiyorum: Ejder Yılmaz Hocanın sizi yarı yargısal bir kurum olarak yorumlamasındaki asıl sebepler nedir? Ve tabî siz araştırmışsınızdır; Avrupa'daki üye ülkelerdeki, meselâ Almanya'daki ... Yani, oradaki rekabet kurumlarının kendi ülkeleri içerisindeki sistemleri ne ve bu şekilde Rekabet Kurumunu yarı yargısal bir kurum olarak tanımlamanın, pratikte kurumun işleyişinde ne gibi farklı etkileri olabilir?

Dr. Ali ULUSOY- Şimdi, ben Ejder Beyin konuşmasını izlemediğim için, sizin söylediğiniz konularla sınırlı olarak bir değerlendirme yapayım.

Tebliğde de bahsettiğim gibi; -ki, çok hızlı olduğu için her hâlde herkes takip edemedi. Rekabet Kurumunun yargısal benzeri usuller uygulaması, bana göre yarı yargısal bir kurum olduğu anlamına gelmiyor. Fonksiyonel anlamda düşünürseniz; tabii düşünebilirsiniz, ama, örneğin herhangi bir idarî kuruluşun idarî yaptırım uygulaması, idarî ceza vermesi veya disiplin cezası vermesi de, fonksiyonel anlamda zaten bir yargı faaliyetidir. Ama, demin de bahsettiğim gibi, Meclisin fonksiyonel anlamda idarî nitelikte olan bazı faaliyetleri var; yargının yine aynı şekilde. Ama, burada biz bir kurumun; yargısal bir kurum, idarî bir kurum veya işte bir yasama kurumu olduğunu belirlememiz için organik ölçütü kullanıyoruz; başka türlü içinden çıkmak mümkün değil bu işin. Yani organ olarak devlet teşkilatlanması içinde yeri nerede?

Şimdi, bu anlamda bana göre Rekabet Kurumunun yarı yargısal bir kurum olduğunu söylemek mümkün değil. Fakat, yarı yargısal usuller uygulamasının o zaman anlamı ne?

Rekabet Kurumunun yaptırım uyguladığı muhatap, (pasif süjeler) özel şahıslar. Özel şahıslarla idare arasındaki bağ, denetim açısından en gevşek olan bağ. Yani, merkezi idareyi ya da idareyi bir yerde düşünürsek, denetim açısından ona en uzak noktada olan aslında, herhangi normal vatandaş, normal şahıslar. Ama disiplin denetiminde, çok daha sıkı bir bağ var idareyle muhatap arasında. İdare memuruna disiplin cezası uyguluyor; çünkü, memurla idare arasındaki hukuksal bağ çok daha sıkı.

Yine, kamu hizmetinden yararlanmanın bazı şartları olabilir, bazı sınırlamaları olabilir; bazı yaptırımlar uygulayabilir hizmetten yararlanana. Örneğin; üniversite öğrencisi, hizmetten yararlanandır, üniversite idaresi bu hizmetin düzgün işlemesi için bazı yaptırımlar uygulayabilir.

Ama dediğim gibi, Rekabet Kurumunun yaptırımlarının muhatabı özel şahıslar olduğu için, bunlara uygulanan yaptırım yargısal usuller benzeri güvencelerle donatılmış. Aslında burada yargısal usuller benzeri usuller uygulamanın anlamı, savunma hakkı açısından ve adil yargılanma açısından birtakım güvenceler sağlanmış. Bu güvenceler de, tabii en iyi yargısal usullerle sağlanabiliyor. Bunun amacı burada bence bu. Yoksa Rekabet Kurumunun yarı yargısal birim olduğu anlamına gelmiyor bana göre.

Oturum Başkanı- Buyurun.

- Ben de verdiğiniz bilgilerden dolayı çok teşekkür ediyorum.

Ben bu noktada bir soru sormak istiyorum, aynı zamanda konuya biraz başka bir bakış getirmek istiyorum.

Şimdi usul; yani bir sürecin usule bağlanması, sadece yargısal sürece ilişkin bir şey olamaz. Birincisi bu.

Pekâlâ idarî süreç de idarî usullere bağlanabilir. Nitekim, Türkiye'de son zamanlarda bir İdarî Usul Yasası da söz konusudur. İdarî Usul Yasasını da uygulayacak olan, idarî kurumlardır. Bunların uygulanması, bunun yarı yarısal kurum olması sonucunu doğurmaz.

Şu anda Rekabet Kurumundan başka ya da Kurulundan başka bu idarî usulleri uygulayan -ben "idarî usul" diyorum- düzenlenmiş idarî usulleri uygulayan disiplin kurulları var, Memur Muhakematı Komisyonu var. Hatta, bu Memur Muhakematı Komisyonu, bilindiği gibi, mevcut kanunda bir hüküm yoksa, Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu içerisinde bakılır. Yani, konuya böyle bir farklı bakışla bakarsak; çok da öyle mutlaka yargısal bir kurummuş ya da ağırlıklı olarak bir yargısal kurummuş gibi söylemek mümkün görülmemektedir.

Dr. Ali ULUSOY- Tabîî, katılıyorum size. Zaten, insan hakları ve demokratik ilkelerin gelişmesiyle de, sizin de bahsettiğiniz gibi, idarî usullerde de, idarenin yaptırım uygulamasında da, bu kamu görevlilerine yaptırım uygulama olabilir disiplin yaptırımları veya kamu hizmetinden yararlananlara yaptırım uygulamak olabilir, çok daha fazla güvenceler yavaş yavaş aranmakta.

Fakat, geleneksel olarak idare hukukunda, disiplin yaptırımlarında örneğin, tipiklik unsurunun aranmayacağı söyleniyor.

Tipiklik unsuru, hukuk kökenli olmayanlar için hatırlatayım; ceza verilecek fiilin bizzat belirlenmesi, yani hangi fiile ceza verileceğinin önceden belirlenmesi, ceza verilecek fiilin niteliğinin belirlenmesi.

Meselâ bu unsur, geleneksel olarak disiplin cezalarında uygulanmıyor idare hukukunda; bu da pratik nedenlerle. Çünkü, örneğin, disiplin cezasında amaç nedir? O kurumun iç düzenini sağlamaktır. Fakat, kurumun iç düzenini bozacak her fiilin önceden kestirilmesi mümkün olmayabilir. İşte tipiklik unsuruna uyulursa, kurumunun iç düzenini, çalışma düzenini bozacak her fiilin önceden açıkça belirlenmesi gerekir. Fakat, dediğim gibi, önceden çalışma düzenini bozacak bütün fiileri önceden belirlemek mümkün olmadığından; disiplin hukukunda bu tipiklik

unsuruna riayet aranmıyor. Fakat, örneğin savunma alınması mutlaka aranıyor. Bu bir güvence; ama bu illâ yargısal güvence anlamına gelmeyebilir. Çünkü, savunma alınması; sizin de belirttiğiniz gibi, idarî usulde de, ceza verilecek kişinin ya da yaptırım uygulanacak kişinin savunmasının alınması, yine, verilen cezaya karşı bir üst mercide itiraz edilebilmesi; bunlar, artık idarî usulün bir parçası hâline gelmiştir. Bunu, illâ yargısal usul anlamında görmek gerekmemektedir.

Oturum Başkanı- Sayın Özge İÇÖZ.

Özge İÇÖZ - Özge İÇÖZ, Rekabet Uzman Yardımcısı.

Ben konuyu biraz daha farklı bir tarzda ortaya getirmek istiyorum. Gelecekte çeşitli sektörlerde birtakım yine bağımsız idarî a... Örneğin; Elektrik Piyasası Kurumu gibi, Telekomünikasyon Üst Kurulu gibi. Şimdi, tabii Rekabet Kurumu; genel bir kanun ve bütün sektörlerde, bütün mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti düzenleme yetkisine sahip. Çakışan yetki alanları konusunda Rekabet Kurumunun bu kuruluşlar karşısındaki ve Rekabet Kanununun bu hususlardaki pozisyonu ne olacaktır?

Teşekkür ederim.

Dr. Ali ULUSOY- Güzel bir soru ve gelecekte muhtemelen mutlaka gündeme gelecek bir sorun olacak.

Çok kesin bir cevap vermek şu anda mümkün değil; fakat yapılacak düzenlemeleri beklemek lâzım. Örneğin; işte Banka Denetleme Kurumu kuruldu, fakat henüz faaliyete geçmedi, yine telekomünikasyon konusunda böyle bir kurul düşünülüyor; enerji konusunda da.

Bunlarla ilgili düzenlemelerden sonra, her hâlde daha iyi bir cevap verilebilir. Düzenlemeler konusunda, işte "genel kanun, özel kanun" ya da "genel hüküm, özel hüküm" ayrımı vardır biliyorsunuz hukukta; muhtemelen bu hükümlere göre bir değerlendirme yapılacak.

Sonuçta Danıştayın yine burada işlevi çok önemli olacak. Çünkü, Enerji Düzenleme Kurulu ile Rekabet Kurumu arasında bir uyumsuzluk çıktığı zaman, bunu bir şekilde bir organın çözümlenmesi gerekecek ve her hâlde bu konuda Danıştayın tavrı önemli olacak. Ama, dediğim gibi, nasıl düzenlenecek; şu anda henüz bilemediğimiz için, çok net bir tavır almak şu anda mümkün değil.

Fakat, ilk bakışta; benim şöyle bir şey aklıma geliyor: O da, bu konuların, örneğin Telekomünikasyon Düzenleme Kurulu; bunun görevine giren faaliyet varsa, tabii bu konudaki özel görevli olarak Telekomünikasyon Kurulunun görevli olacağı düşünülebilir. Fakat, genel olarak bunların konusuna girmeyen, telemonükasyonla ilgili olup da bunların düzenleme konusuna girmeyen bir alan olabilir veya daha genel rekabeti bozucu bir durum olabilir; rekabet konusunda genel görevli, genel yetkili olarak Rekabet Kurumunu düşünmek gerekir her hâlde. Ama, dediğim gibi, o düzenlemelerin yapılmasını beklemek gerekiyor şu anda.

Oturum Başkanı- Evet, Oğuzkan.

Oğuzkan GÜZEL- Oğuzkan GÜZEL; Rekabet Uzman Yardımcısı. Benim birkaç tane sorum olacak.

Bu, en son Özge arkadaşımızın sorduğu soruyla da bağlantılı olarak, pozitif manada bağımsız yargı kurumları ama, Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurulu ... Fransa'da, örneğini siz de çok iyi bildiğiniz için bir örnek vermek istiyorum. Bankalar Kanununda Rekabet Konseyi alanında bir değişiklik yapıldı ve rekabet konuları, Rekabet Konseyininin alanına dahil edildi. Bu şekilde pozitif bir düzenleme yapılması gerekir mi ya da bu düzenleme kanunları hakkında Rekabet Kurumunun görüş bildirmesi gerekir mi sizce? Yani, pozitif manada bir sorun çıkmaması için önceden bir önlem olarak? Bu birinci soru, konuyla bağlantılı.

Oturum Başkanı- İsterseniz sırayla alalım Oğuzkan. Bunu cevaplasın, daha sonra diğerlerini alırız.

Dr. Ali ULUSOY- Tabii, aslında çok güzel bir konuyu gündeme getirdiniz.

Şimdi, Fransa'da rekabeti düzenleyen kanunda, Rekabet Konseyinin görevleri arasında şöyle bir şey de var: Hükûmet, rekabeti ilgilendiren herhangi bir konuda bir kanun yapacaksa ya da bir düzenleme yapacaksa, zorunlu olarak Rekabet Konseyinden görüş almak zorunda. Böyle bir düzenleme var. Benim bildiğim kadarıyla, -yanıltmış olmayayım sizi ama- bizim Rekabet Kurumunun, sanıyorum bir kanunla ilişkin olarak

böyle zorunlu bir görevi yok; görüş bildirme yok. Yani, sonuçta yasada, hükûmeti ya da yasa koyucuyu zorlayan bu anlamda bir hüküm yok.

Şimdi, demin de bahsettiğim gibi, aslında bunların düzenlemeleri nasıl yapılacak; onu bir beklemek gerekiyor. Fakat, benim internetten bu konuyla ilgili de yeni gelişmeler oldu mu diye geçenlerde bir araştırma yaparken, Fransız Ekonomi Bakanının Rekabet Konseyinin açılışında yaptığı bir konuşma elime geçti, orada şöyle diyor Ekonomi Bakanı: "Rekabet Konseyi çok gelişti, çok büyük işlevler görmeye başladı Fransa'da, şimdi bunun işlevlerini çok daha fazla geliştireceğiz; çünkü telekomünikasyon alanında ve enerji alanında Rekabet Konseyine yetkiler vereceğiz, yetkilerini bu konularda da genişleteceğiz" yönünde bir konuşması vardı.

Tabii burada bir siyasî karar verilecek sonuçta. Yani bu konular ayrı ayrı birçok kuruma bütün rekabet konuları ayrılmalı mı, yoksa bir kurum, örneğin "Rekabet Kurumu bu konularda genel yetkili olsun, diğerleri çok spesifik, hatta bir yerde danışma organı gibi o konuyla ilgili olarak veya yaptırım alanında daha spesifik kalsın" gibi bir anlayışı mı benimseyecek; yoksa, "her kurum kendi alanında sorumlu; herhangi bir kurum, diğer kurumun alanına girmeyecek" şeklinde bir anlayış mı olacak? Onu şu anda bilmek mümkün değil, dediğim gibi, bu siyasî bir tercih sorunu aslında.

Fakat, Fransa'daki bu konudaki yaklaşımın, daha çok, o birinci söylediğim yönde olduğu söylenebilir. Yani, bu konudaki genel otorite, asıl otorite Rekabet Kurumu ya da Rekabet Konseyi oradaki; diğer birimler işte, telekomünikasyonla ilgili orada da bir düzenleyici birim oluşturuldu, ama yine bankalarla ilgili olsun, diğer alanlarla olsun; bunlar, o alanlarla ilgili birtakım teknik, hatta daha çok danışma birimi niteliğinde gibi düşünülen alanlar. Fransa'daki yaklaşımın daha çok bu yönde olduğunu ben gözlemliyorum.

Bizde ne yönde olacağı; bu iki seçenektен hangisinin benimseneceği siyasî bir tercih. Yasama organı nasıl yaklaşacak bu konuya, şu anda bilmiyorum.

- Kurumumuzu, bağımsız idarî kurum olarak hizmet veren Yönetim Kurulunu da üçüncü bir kategori açarak oraya koyduk ve "idarî bir kurum" dedik. Şimdi idarî bir kurum olarak, bizim kanunumuzdan örnekler verdik. İdarî para cezalarında bir belirlilik unsuru var; fakat bizim

Kanumuzda "cironun yüzde 10'una kadar" denilen bir takdir yetkisi var; geniş bir takdir yetkisi tanınmış durumda. Bunun, diğer idarî kurumlarla karşılaştırılması nedir? Anayasa aykırılığı hakkında çeşitli görüşler var ortada; bu konudaki sizin düşünceniz nedir?

Bir de Kurumun; kanunun dördüncü kısmında, "Çalışmalarında, inceleme ve araştırmalarında usul" başlıklı ayrıntılı düzenlemeler var. Burada idarî usul anlamında yeni bir düzenleme ilk defa geçti.

Buradaki usule uyma konusunda tam anlamıyla bağlayıcılık olacak mı? Yani, burada "ön araştırma" dediğiniz o şekilde çalışacaksınız deniyor ama, idarenin ilk bir inceleme, bir süreç geçirme ihtiyacı da var. Bunlar bu şekilde geçirildikten sonra, uygulama olarak bir esnetme imkânı olacak mı?

Son olarak da; bu 55. maddede, kurum kaynaklarına karşı yargı yolunda bu para cezalarıyla ilgili diğer idarî kurumlardan bir farklılık var; "Para cezaları, Kurumun kararı kesinleşmeden tahsil edilemez" denilince...

Dr. Ali ULUSOY- Karar 2 yıl sonra kesinleşebilecek tabii.

- Yargıya intikal etti. Şimdi Fransa örneğini verdiniz; işte adli yargıda 10 gün içerisinde dava açıp, 1 ay içerisinde sonuçlandırma gibi güzel bir düzenleme var ama, bizde; işte siz de biliyorsunuz, henüz nihai karar çıkmadı Danıştaydan. Yargının işleyişinin de gecikmesi neticesinde bu para cezalarının kesinleşmesi söz konusu; bu konudaki görüşünüz?

Dr. Ali ULUSOY- Aslında o konu çok ilginç. Çünkü, biraz önce Danıştay Başkanıyla bir vesileyle konuşmam oldu, 1990 yılında açılmış bir davayı yeni sonuçlandırdıklarını söyledi 8 yılda sonuçlanmış karar var şu anda Danıştayın verdiği. O da, bunun artık adalet olmadığını söylüyordu.

Şimdi bu 55. madde çok ilginç bir madde; özellikle idare hukukçuları için çok ilginç bir madde. Çünkü, idare hukukunda, bilindiği gibi, "idarî işlem" teorisinde, "idarî işlemin icraîliği" denen bir ilke var. Buna göre, idarî işlem yapıldığı anda, eğer yükümlendirici bir işlem ise, karşı tarafa tebliğ edildiği anda, kazandırıcı işlemse, yapıldığı anda icra edilebilir hâle geliyor, hüküm ifade ediyor.

Bu 55. madde hükmünde bu kesinlik; yani, idarî işlemin kesinleşmesi, dava açma süresinin, yani 60 günün sonundan olacağı hüküm altına alınıyor. Yani, buradan şöyle bir sonuç çıkıyor; eğer dava açılırsa, bu

davanın kesinleşmesinden sonra ancak bu ceza, yaptırım kesinleşecek ve o andan itibaren tahsil edilebilir hâle gelecek.

Türkiye'deki enflasyon açısından ele alınınca, böyle bir yaptırımın hiç anlamsız hâle geleceği düşünülebilir. Çünkü; Danıştayda, ortalama sanıyorum 3 yıl davaların sonuçlanması süresi. Bugün verdiğiniz bir yaptırım, dava açıldığı zaman Danıştayda 3 yıl sonra sonuçlanacak ve 3 yıl sonra sonuçlandığı gün, aynı bugün verdiğiniz miktarda; ki bu arada henüz yaptırım kesinleşmiş sayılmayacağı için, faiz uygulamak da mümkün olmayacak ve kesinleştiği gün ancak tahsil edilebilir hâle gelecek. Bu da, tabii enflasyon karşısında komik rakamlar olabilir. Kurumun, 3 yıl sonraki enflasyonu göz önünde bulundurup da ceza vermesi de pek düşünülebilir bir şey değil.

Bu konuda bu 55. maddede bir düzenleme yapılması yerinde olacak. Çünkü diğer türlü, bu verilen cezanın pratikte bir anlamı kalmayacak.

Diğer soru; şimdi ben soruları kaçırdım.

-Takdir yetkisi.

Dr. Ali ULUSOY- Aslında bu idarî yaptırımlarla ilgili genel bir soruna ilişkin. Yani, deniyor ki; bu idarî yaptırımlar Anayasadaki güvencelerle bağdaşmıyor. Bu idarî yaptırımlarla ilgili aslında genel bir sorun. Çünkü, dediğim gibi, idarî yaptırımlarda asıl amaç, aslında **pratiklik**; yani, pratik ve etkili olarak bir şeye müdahale etmek. Bir yaptırımın mahkemeler yerine idare tarafından uygulanmasının asıl temel nedeni bu. Amaç çok etkili ve anında çok hızlı bir şekilde yaptırım uygulamak.

Bunun için aslında bir tercih yapılacak; **adalet fikri** mi ön plânda tutulacak, yoksa **etkinlik fikri** mi ön plânda tutulacak; burada bir seçim yapılması gerekiyor. Meselâ Fransız Rekabet Konseyiyle ilgili olarak cirosunun yüzde 5'inden fazla ceza veremiyor. Fakat, böyle bir oran mutlaka belirlenmiş. Çünkü, burada her hâlde, kanunla verilen cezalar belli bir sınırla olmak zorunda. Diyelim ki, şu kadar miktar TL'ye kadar ceza verilebilir. Fakat, ilgili ceza verilen kişinin cirosu çok anormal boyutlarda ya da çok fazla boyuttaysa, bu cezanın hiçbir anlamı kalmayabilir. O zaman, bu idarî yaptırımın işlevi de ortadan kalkabilir. O yüzden cirosunun yüzdesi gibi bir oran bunun için belirleniyor.

Yani, cezaların kanunîliği ilkesine bir aykırılık olmuş oluyor. Cezaların kanunîliği ve dediğim gibi tipiklik. Yani, ceza verilecek davranış ya da konu tam olarak belirlenmemiş oluyor önceden. Fakat, idarî yaptırımlarda bazı durumlarda ceza hukukundaki bu ilkelere; ki, bu cezaların kanunîliği, tipiklik gibi ilkeler ceza hukukunun ilkeleri; demin de bahsettiğim gibi her zaman uyulmayabiliyor. Çünkü temel amaç, anında müdahale yapmak ve etkinlik. İşte burada bir tercih yapılıyor; yani "adalet" fikriyle "etkinlik" arasında bir tercih yapılıyor ve bu gibi konularda "etkinlik" fikri, her hâlde biraz daha ön plâna çıkıyor.

- Dördüncü kısımdaki usul hükümlerinin...

Dr. Ali ULUSOY- Evet, aslında o ilginç. Çünkü, orada bazı usul hükümlerine yer verilmiş; şu kadar süre içinde soruşturmanın yapılması veya soruşturmanın bitirilmesi gibi.

Burada, tabii şöyle pratik bir sorun ortaya çıkabilir: Kurul bir ceza verdi, verdiği ceza da, diyelim ki, bu hükümlerden 30 gün içinde diyelim, sonuçlandırılması gereken bir konuyu 35. gün yaptı, bu süreler tam olarak riayet etmedi. Sırf bu süreler riayet etmedi diye Kurulun verdiği ceza Danıştay tarafından iptal edilebilecek mi? Pratik soru bu.

Şimdi Danıştayın, burada nasıl bir yaklaşım sergileyeceğini kestirmek oldukça zor. Fakat bu usul kurallarının konulmasının amacı; ceza verilen kişi için birtakım güvencelerin sağlanması. Çünkü, idareyle, - buradaki idare Rekabet Kurumu- Rekabet Kuruluyula o ceza verilen kişi arasındaki bağ, aslında çok sıkı bir bağ değil. Yani, ceza verilen kişi, idarenin bir parçası değil; kamu görevlisi değil veya hizmetten yararlanan değil, üçüncü bir şahıs. Bu yüzden, bunlara uygulanan yaptırımlarda olabildiğince garantilerin uygulanması gerekiyor. Bana göre, bu belirlenmiş garantiler, bu süreler, örneğin, Danıştayca dikkate alınmalı.. Ceza verilen kişilerin hakları açısından; savunma hakkı açısından yerinde olur diye düşünüyorum. Ama, eleştirilebilir dediğim gibi; çünkü, eğer pratikte bunlar mümkün olmayacaksa, yani o süreler içinde sağlıklı bir soruşturma yapmak mümkün olmayacaksa? Tabii, burada kanunla sağlanmış bir güvence var sonuçta, yani tebliğlerle falan sağlanmış değil. Rekabet Kurumunu kuran kanunda sağlanmış bir güvence olduğu için, bence, aksini düşünmek çok tutarlı bir yaklaşım olmayacaktır.

İlmutluhan SELÇUK- Rekabet Uzman Yardımcısı. Merak ettiğim konu; Danıştay'da Rekabet Kurumunun kararlarının yargısal denetime açılmasında, Danıştayca kararın iptaline karar verilirse, acaba sürecin kararda iptal gerekçeleri ne olur? O da tartışmalı. Bir Rekabet Kurulu kararı iptal edildiği zaman, kanunda belirtilen süreç tekrardan mı başlamalı? Kanunda belirli bir süreç öngörülümüş; şikâyet, ön araştırma, soruşturma, tarafların yazılı savunma hakları, sözlü savunma toplantısı.

Bir karar iptal edildikten sonra, iptal gerekçelerine bağlı olarak Rekabet Kurulu aynı dosya üzerine iptal gerekçelerini -haksız olabilir; yani iptal gerekçeleri gerçekten Rekabet Kurumunun uyması gereken bir şeydir ve göz ardı edilmiştir; onu da göz önüne alarak Rekabet Kurulu süreci baştan mı almalıdır?

Dr. Ali ULUSOY- İptal edilen Rekabet Kurulu kararının niteliğine bakmak lâzım. Şöyle ki; demin de bahsettiğim gibi, bu kanundaki gösterilmiş usul prosedürüne uyulmadığından dolayı iptal edilmişse, o zaman doğal olarak en başa dönülmesi gerekiyor.

Bildiğiniz gibi, idarî yargıda kesinleşmiş olarak verilen bir karar; yani Danıştay bir idarî kararı iptal ettiği zaman, sanki o karar hiç yapılmamış gibi en başa dönüyor, yani geriye doğru yürüyor. Sanki öyle bir karar hiç alınmamış gibi, daha önceki hukuksal durum neyse, yani o yaptırım uygulanmadan önceki hukuksal durum neyse, aynen o durum geri geliyor.

Bunun için, o usul kurallarına uyulmadığı için iptal edilmişse, o usul kurallarının tekrar baştan itibaren işletilmesi gerekiyor. Fakat, sadece esasa ilişkin bir iptal varsa; yani kararın esasa ilişkin, hukuka aykırılığına ilişkin bir iptal söz konusuysa, bu durumda tabii Danıştay açısından önemli olan, dediğim gibi, geriye doğru o işlem hiç yapılmamış olarak farz edilecek. Bu durumda Rekabet Kurulu isterse soruşturmayı yeniden başlatabilir, isterse soruşturma aşamasını aynen devam ettirip kararını esas açısından değiştirebilir. Yani bu, Rekabet Kuruluna kalmış bir şey olur. Fakat, Danıştay iptal ettiği zaman, o karar; yani Rekabet Kurulunun ceza verme kararı hukuk âleminde hiç doğmamış farz edilir. O karardan önceki hukuksal durum neyse o durum geri gelir.

Oturum Başkanı- Bir başka sorumuz yoksa, konferansı kapatmak istiyorum. Sayın Doktor Ali ULUSOY'a çok teşekkürler

ediyoruz bizi aydınlattığı için. Farklı bir bakış açısıyla ışık tuttu bize; teşekkür ediyoruz tekrar.

Önümüzdeki konferansımızın konuğunu ve konusunu açıklamak istiyoruz: 11 Kasım tarihinde tekrar bir konferansımız var; Doktor Rüştü BOZKURT. Konu da; "Kültürel Kısıtlar ve Olanakların Piyasaya Etkisi."

Katılımınız için teşekkürler ediyorum ve kapatıyoruz konferansı.